

เล่าเรื่องวรรณคดีไทย

กามนิต (ภาคชนัตน)

เล่มเรื่องวรรณคดีไทย กามนิต (ภาคบัณฑิต)

สำหรับ
บุคคลทั่วไป
และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระที่ ๕ : วรรณคดี และวรรณกรรม

มาตรฐาน ท ๕.๑ : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและ
วรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ใน
ชีวิตจริง

ศรีธันว์ อยู่สุขขี

เล่าเรื่องวรรณคดีไทย กามนิต(ภาคบนดิน)

ภาพปก : เฉลิม อัคระพู

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

ศรีธันว์ อยู่สุขขี.

เล่าเรื่องวรรณคดีไทย กามนิต(ภาคบนดิน). -- กรุงเทพฯ : แม็ค, 2549.
120 หน้า.

1. นิทานคติธรรมทางพุทธศาสนา. I. ชื่อเรื่อง.

294.31883

ISBN : 974-94035-2-5

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

บริษัทขอสงวนลิขสิทธิ์ ห้ามมิให้ผู้ใดนำส่วนหนึ่งส่วนใด หรือตอนหนึ่งตอนใด
ของเนื้อเรื่อง ภาพประกอบและอื่นๆ ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้ไปทำการคัดลอก
โดยวิธีพิมพ์ดีด เรียงตัว อัดสำเนา ถ่ายฟิล์ม ถ่ายเอกสาร
พิมพ์โดยเครื่องจักร หรือวิธีการอื่นใดเพื่อนำไปแจก จำหน่าย

สงวนลิขสิทธิ์ : มิถุนายน 2549

ราคา 65 บาท

จัดจำหน่ายโดย บริษัท สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด

การสั่งซื้อ : ส่งณณัติสั่งจ่าย ไปรษณีย์ลาดพร้าว ในนาม บริษัท สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด
9/99 อาคารแม็ค ขอยลาดพร้าว 38 ถนนลาดพร้าว แขวงจันทระเกษม

เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2938-2022-7 โทรสาร 0-2938-2028

พิมพ์ที่ บริษัท เซเวน พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด โทรศัพท์ 0-2274-4030-5

หนังสือเล่มนี้พิมพ์ด้วยกระดาษ ดับเบิล เอ
กระดาษจากไม้ปลูก ไม่รบกวนไม้ธรรมชาติ

คำนำสำนักพิมพ์

“เล่าเรื่องวรรณคดีไทย กามนิต(ภาคบนดิน)” เป็นหนังสือคันคว้าอ้างอิงกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สารที่ ๕ : วรรณคดีและวรรณกรรม มาตรฐาน ท ๕.๑ : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจารย์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง ให้สามารถเลือกอ่านหนังสือได้หลากหลาย ทั้งนิทาน ตำนาน เรื่องสั้น สารคดี บทความ บทร้อยกรอง และบทละคร

เนื้อหาภายในเล่มประกอบด้วย ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวรรณคดีเรื่อง กามนิต(ภาคพื้นดิน) ประวัติการแปลและการพิมพ์ จุดมุ่งหมายในการแปล ความแพร่หลาย

บริษัท สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือ “เล่าเรื่องวรรณคดีไทย กามนิต(ภาคบนดิน)” จะเป็นประโยชน์สำหรับคันคว้าอ้างอิงกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และเพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์ในการอ่านเป็นอย่างดี

บริษัท สำนักพิมพ์แม็ค จำกัด

คำนำผู้เขียน

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้หนังสือเรื่อง กามนิต เป็นหนังสืออ่านประกอบนอกเวลา จึงนับเป็นโชคดีของนักเรียนที่ได้มีโอกาสรู้จักและสัมผัสหนังสือดี มีคุณค่า และได้รับการยกย่องมากที่สุดอีกเล่มหนึ่ง กามนิตเป็นนวนิยายอิงพระพุทธศาสนาที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นแบบฉบับด้านการแปลและงดงาม งามทั้งเนื้อหาและข้อคิดอันแสดงหลักธรรมที่สำคัญ คือ ความรัก คือความทุกข์ที่ครองชีวิตคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวรรณศิลป์ กามนิต เป็นนวนิยายอิงพระพุทธศาสนาที่ดีเยี่ยมด้วยชั้นเชิงของการประพันธ์ที่ทำให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจ ด้วยลีลาของร้อยแก้วทั้งงดงาม สำนวนโวหารไพเราะ เพราะพริ้ง ชาบซึ่งจับใจผู้อ่าน สมควรยึดถือเป็นแบบอย่าง

“กามนิต” จึงเป็นเพชรน้ำเอกของวรรณกรรมแปลและวรรณกรรมศาสนาที่มีคุณค่า ควรแก่การศึกษาอย่างยิ่งทุกกาลสมัย

ศรีธันว์ อยู่สุขขี

สารบัญ

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องกามนิต	๑
ประวัติผู้แต่ง	๑
ประวัติผู้แปล	๒
พระยาอนุমানราชธน (เสฐียรโกเศศ)	๒
พระสารประเสริฐ (ตรี นาคะประทีป)	๕
ที่มาและความแพร่หลายของเรื่อง	๙
วัตถุประสงค์ในการแต่ง	๑๗
เรื่องย่อกามนิต(ภาคบนดิน)	๑๙
แนวคิดของเรื่อง	๒๔
รูปแบบการประพันธ์	๓๐
โครงเรื่อง	๓๐
ตัวละคร	๓๔
ฉาก	๕๑
บทสนทนา	๕๕
การเล่าเรื่อง	๕๘
การดำเนินเรื่อง	๕๘
คุณค่าของเรื่องกามนิต	๖๕
คุณค่าด้านวรรณศิลป์	๖๕
คุณค่าด้านความรู้ทางศาสนา	๑๐๑
บรรณานุกรม	๑๑๔

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องกามนิต

เรื่อง “กามนิต” แต่งโดยนักเขียนชาวเดนมาร์กชื่อ คาร์ล ออดอล์ฟ เจเลอร์ูป ที่มีชีวิตอยู่ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๐๐-๒๔๖๒ เคยได้รับรางวัลโนเบลทางวรรณศิลป์ ประจำปี พ.ศ. ๒๔๖๐ แต่งเป็นภาษาเยอรมัน ใช้ชื่อว่า Der Pilger Kamanita ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๔๔ ตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จอห์น อี โลจี แพลเป็นภาษาอังกฤษเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๔ ให้ชื่อว่า The Pilgrim Kamanita เสฐียรโกเศศ และนาคะประทีป ได้ร่วมกันแปลและเรียบเรียงจากฉบับภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ ให้ชื่อเรื่องว่า “กามนิต”

ประวัติผู้แต่ง

คาร์ล ออดอล์ฟ เจเลอร์ูป (Karl Adolph Gjellerup) เป็นกวีและนักเขียนนวนิยายชาวเดนมาร์ก เกิดเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๐๐ ที่เมืองโรฮอลท์ มลรัฐซีแลนด์ งานเขียนระยะแรกๆ ของเขาแบ่งชัดเจนว่ามีอัตลักษณ์เฉพาะตนไปในทางสุนิยม (optimism) อย่างรุนแรง ทั้งนี้เพราะได้รับอิทธิพลมาจาก จีออร์ก บรานด์ (Georg Brandes) นักเขียนและนักวิจารณ์วรรณคดีชาวเดนมาร์ก เมื่อได้เดินทางท่องเที่ยวไปเป็นเวลานานทางยุโรปได้และตะวันออก ทำให้มีความรู้มากขึ้น ต่อมาได้เขียนบทละครและนวนิยายซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความรอบรู้อย่างลึกซึ้งในปัญหาชีวิตทางจิตใจและจริยศาสตร์ ในระยะหลังๆ ได้นำเรื่องเกี่ยวกับศาสนาทางตะวันออกมาเป็นเค้าโครงเรื่องในการเขียน โดยใช้ประเทศอินเดียเป็นสถานที่ในเรื่อง หนังสือชุดนี้มีอยู่หลายเล่มด้วยกัน หนังสือกามนิตก็รวมอยู่ในชุดนี้ด้วย หนังสือที่เจเลอร์ูปเขียนในระยะหลังส่วนใหญ่เป็นภาษาเยอรมัน เจเลอร์ูปได้ย้ายภูมิลำเนาไปอยู่ที่คลอทเซ ใกล้ๆ เมืองเดรสเดน เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๕ และได้ถึงแก่กรรมที่นั่นในปี พ.ศ. ๒๔๖๒

ประวัติผู้แปล

พระยาอนุমানราชชน (เสฐียรโกเศศ)

พระยาอนุমানราชชน หรือที่รู้จักกันดีโดยทั่วไปว่า “เสฐียรโกเศศ” เป็นชาวกรุงเทพมหานคร เกิดเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๓๑ ถึงแก่อนิจกรรมเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๒

พระยาอนุमानราชชนมีนามเดิมเป็นภาษาจีนว่า “หลี่กวงหยง” ต่อมาแปลงเป็น “ยง” และได้รับนามสกุลพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า “เสฐียรโกเศศ” เสฐียร แปลว่า มั่นคง โกเศศ แปลว่า คลั่ง เนื่องจากรับราชการครั้งแรกที่กรมศุลกากร ซึ่งขณะนั้นขึ้นอยู่กับกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ หรือกระทรวงการคลังในปัจจุบัน จึงใช้ชื่อและสกุลว่า “ยง เสฐียรโกเศศ” และได้ใช้ “เสฐียรโกเศศ” เป็นนามแฝงในการเขียนหนังสือตามที่รู้จักกันโดยทั่วไป ต่อมาได้รับบรรดาศักดิ์เป็นขุน หลวง พระ และพระยาอนุमानราชชน จึงได้ใช้นามสกุลตามสมัยนิยมในสมัยนั้นที่มักใช้ตามบรรดาศักดิ์ว่า “อนุมานราชชน”

พระยาอนุमानราชชนสมรสกับคุณหญิงละไม เสฐียรโกเศศ นามเดิม ละไม อุมารัตน์ มีบุตรธิดา ๔ คน

พระยาอนุमानราชชนเริ่มเรียนกับปู่ที่บ้าน และได้เข้าเรียนในระบบโรงเรียนที่โรงเรียนบ้านพระยานานา ซึ่งเป็นโรงเรียนหลวงสอนภาษาอังกฤษและภาษาไทย ต่อมาได้ไปเข้าโรงเรียนอัสสัมชัญ สอบได้คะแนนดีมาก จึงได้ข้ามชั้นขึ้นไปเรียนมัธยมหนึ่งตั้งแต่อายุ ๑๐ ขวบ และเรียนได้ถึงมัธยมสี่ก็ลาออกไปทำงานที่โอสกลา เป็นผู้ที่เรียนเก่งมากสอบได้ที่ ๑ เสมอ และเป็นนักเรียนคนแรกของโรงเรียนที่สอบภาษาไทยของกระทรวงศึกษาธิการได้ วิชาที่เรียนได้ดี ได้แก่ วิชาประวัติศาสตร์และการแปล

พระยาอนุमानราชชนเริ่มทำงานครั้งแรกที่โอสกลา เมื่ออายุได้ ๑๕ ปี ตอนกลางวันทำงานกลางคืนเรียนหนังสือกับฝรั่ง ทำงานที่โอสกลาได้ระยะหนึ่งจึง

มาทำงานเป็นเสมียนโรงแรมโอเรียนเต็ล จึงได้มีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษอย่างคล่องแคล่ว ตั้งแต่นั้นมา พออายุได้ ๑๗ ปี ได้เข้ารับราชการในตำแหน่งเสมียนกรมศิลปากร ขณะทำงานก็ศึกษาหาความรู้ไปด้วยโดยเฉพาะภาษาอังกฤษเนื่องจากทำงานร่วมกับฝรั่ง และเมื่อได้ทำหน้าที่เลขานุการของฝรั่งก็มีหน้าที่แปลหนังสือไทยเป็นภาษาอังกฤษ และแปลหนังสืออังกฤษเป็นภาษาไทย พร้อมทั้งได้ศึกษาทางเศรษฐศาสตร์และกฎหมาย จากฝรั่งผู้ร่วมงานด้วย ทำงานอยู่สามปีจึงได้เป็นปลัดกรมกองภาษีขาออกและมีบรรดาศักดิ์เป็น “ขุนอนุমানราชชน” เมื่ออายุ ๒๒ ปี

การรับราชการของพระยาอนุমানราชชนนับว่าประสบความสำเร็จ มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานมาตลอดเพราะเป็นผู้มีความคิดก้าวหน้า ไม่เคยหยุดคิดค้น แนววิธีการทำงาน จนกระทั่งได้รับเลื่อนเป็นผู้ช่วยอธิบดีกรมศิลปากรเมื่ออายุได้ ๓๓ ปี และปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยอธิบดีกรมศิลปากรตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๖๕-๒๔๗๖ ในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ท่านถูกปลดออกจากราชการรับพระราชทานบำนาญ และได้รับเชิญไปสอนวิชานิรุกติศาสตร์และวรรณคดีเปรียบเทียบกับที่คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่นั้นมาจนถึงแก่อนิจกรรม และงานที่ท่านปฏิบัติมิได้ขาดคือ งานชำระปะทานุกรมของกระทรวงศึกษาธิการจึงเป็นเหตุให้ต้องกลับเข้ารับราชการอีกครั้งหนึ่งในกรมศิลปากร ในตำแหน่งหัวหน้ากองศิลปวิทยาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๔ เป็นหัวหน้ากองศิลปวิทยาอยู่ได้ไม่นานก็ไปเป็นหัวหน้ากองวรรณคดี และได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยอธิบดีและอธิบดีกรมศิลปากรในที่สุด

ในขณะที่ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมศิลปากรได้มีส่วนทำให้เกิดประโยชน์ในวงราชการจนขยายกว้างขวางและเป็นที่นิยมยกย่องสืบมาหลายอย่าง อย่างหนึ่งคือ กำนัดมหาวิทยาลัยศิลปากร โดยมีท่านเป็น “ผู้อำนวยการ” (อธิการบดี) โดยตำแหน่ง และมีหน้าที่พิเศษคือ แปลตำราทางศิลปะให้นักศึกษา ซึ่งท่านถือว่าได้ความรู้ทางศิลปะไปด้วย สำหรับการค้นคว้าหาความรู้ และนำความรู้ออกแจกจ่ายเผยแพร่เป็นวิทยาทานนั้นพระยาอนุमानราชชนถือเป็นหน้าที่จริงๆ

งานที่ท่านเริ่มไว้ในขณะที่ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมศิลปากรมีหลายอย่าง เช่น การเปิดโรงเรียนนาฏศิลป์ การจัดทำวารสารศิลปากรและหนังสือชุดวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีมาจนทุกวันนี้

พระยาอนุมานราชธนเริ่มต้นงานเขียนด้วยการแปลหนังสือภาษาอังกฤษ ซึ่งแสดงว่าท่านสนใจเรื่องทางต่างประเทศมาก่อน ต่อมาจึงหันมาให้ความสนใจเรื่องทางไทย โดยได้นำความรู้ที่ได้จากการอ่านหนังสืออังกฤษมาประยุกต์ใช้กับเรื่องราวของไทย โดยเฉพาะเมื่อท่านทำงานที่กรมศิลปากร รักษาการในตำแหน่ง นายกราชบัณฑิตยสถาน เป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัย ท่านต้องศึกษาหาความรู้หลายด้านและค้นคิดเขียนด้วยตนเอง ความสนใจของท่านจึงได้แผ่กว้างออกไปในทางภาษาไทย ประวัติศาสตร์และโบราณคดี นิรุกติศาสตร์ สังคมวิทยา และมานุษยวิทยา ซึ่งรวมเรียกว่าไทยคดีศึกษา ความรู้ทางด้านไทยคดีศึกษาของท่านเป็นที่ยอมรับสูงสุด ในวงวิชาการภายในประเทศและต่างประเทศ สำนักงานค้นคว้ามหาวิทยาลัยคอร์เนลล์ ได้บันทึกไว้ว่า *“พระยาอนุมานราชธนเป็นนักมานุษยวิทยา ภาควัฒนธรรม นักนิรุกติศาสตร์ นักประวัติศาสตร์ นักวรรณคดี และนักปราชญ์ชั้นเลิศคนหนึ่งแห่งประเทศไทย”* นอกจากนั้นท่านยังได้รับเกียรติจากมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ และมหาวิทยาลัยพารานส์ ให้เป็นผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกด้วย

ผลงานที่พระยาอนุมานราชธนได้เขียนไว้จากการศึกษาค้นคว้ามีมากมาย ไม่มีใครรู้แน่ชัดว่ามีจำนวนเท่าใด แต่มีผู้รวบรวมได้ถึง ๑๓ สาขา มากกว่า ๖๐ เล่ม ในสาขาต่างๆ ได้แก่ ภาษาวรรณคดี วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ความเชื่อ ประวัติศาสตร์โบราณคดี ชีวประวัติ ศิลปะ-การบันเทิง ชีววิทยา-สังคมวิทยา สาขาเบ็ดเตล็ด ความรู้ทั่วไป เรื่องแปล สุภาษิต นิทาน-นิยาย และเรื่องที่เขียนเป็นภาษาต่างประเทศ

ผลงานของพระยาอนุมานราชธนมีลักษณะโดดเด่นคือ อ่านเข้าใจง่าย ท่านได้ทำโลกให้กว้างเป็นมหาวิทยาลัย เป็นห้องสมุด และเป็นตำราสำหรับชีวิต แนวการเขียนของท่านเน้นการเสริมสร้างสติปัญญาของผู้อ่านและผู้เยาว์ให้ทวี